

Työpaja kirjaston päättäjille

30.1. - 20.2.2013 Helsinki, Tampere, Oulu

Anna Niemelä anna.niemela@helsinki.fi

Markku Laitinen markku.laitinen@helsinki.fi

Ohjelma

- 9.00 - 9.20 Tilasto johdon tiedonlähteenä, Markku Laitinen
- 9.20 - 9.40 Kysely johdon tiedonlähteenä, Anna Niemelä
- 9.40 - 10.00 Keskustelu
- 10.00 - 10.30 Kahvi (omakustanteinen)
- 10.30 - 11.30 Parityöskentelynä etsitään vastauksia kysymyksiin:
  - Mitkä ovat kirjaston sidosryhmät/kumppanit, joille toiminnasta raportoidaan ja mitä tietoa niiden tulee kirjastosta saada? (Ei pidä rajoittua vain tilastoihin ja kyselyihin!)
  - Mistä em. tieto saadaan?
  - Miten voitte hyödyntää kirjastosta kerättävää tietoa kehittämisessä ja suunnittelussa?
- 11.30 - 12.00 Yhteenveto ja loppukeskustelu

Tilasto johdon tiedonlähteenä

30.1. - 20.2.2013 Helsinki, Tampere, Oulu

Markku Laitinen, Kansalliskirjasto, Kirjastoverkkopalvelut

markku.laitinen@helsinki.fi <http://www.helsinki.fi/~malaitin/>

Tilastoinnin säädökset

- Suomessa on kaikkiaan 174 säädöstä (2012), joissa säädetään jotain tilastoista
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621
  - 20 §: ”Viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaaineistoja...”
- Tiedekirjastomaailmassa
  - Määräys tuottaa tilastoja ([Yliopistolaki](#) 24.7.2009/558, [Ammattikorkeakoululaki](#) 9.5.2003/351), [Eduskunnan kirjaston ohjesääntö](#) 20.6.2000/724
- [Tilastolaki](#) (23.4.2004/280) - 11 §: Tilastojen laatu ja saatavuus
  - Tilastojen on oltava mahdollisimman luotettavia ja niiden on [annettava oikea kuva](#)
  - Tietojen [vertailukelpoisuuden](#) varmistamiseksi ja hyväksikäytön tehostamiseksi tilastoja laadittaessa on mahdollisuuksien mukaan käytettävä yhdenmukaisia käsitteitä, määritelmiä ja luokituksia
- (EY) N:o 322/97 (tilastojen tuotannon periaatteet, tilastojen luotettavuus, vertailukelpoisuus jäsenvaltioiden kesken)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös yhteisön tilasto-ohjelmasta 2013–2017 - vahvistettu ensimmäisessä käsittelyssä 12. joulukuuta 2012 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o .../2012 antamiseksi Euroopan tilasto-ohjelmasta 2013–2017 (EP-PE_TC1-COD(2011)0459)
- [Standardit ja kansalliset ohjeet](#)

Miksi tilastoja?

- Strateginen työkalu ja päätöksenteon tuki:
  - Toimintojen seuranta ja raportointi
  - Kehittämissuunnitelmat, toiminnan suunnittelu, resurssitarpeitten arviointi
  - Laatu / vaikuttavuus: toiminnan arviointi
- Pohjana kansainväliset ja kansalliset säädökset
- Tilastoja ja niiden perusteella laskettavia tunnuslukuja tarvitaan kirjaston toiminnan
  - Analysointiin
  - Vertaamiseen (benchmarkkaus)
  - Ohjaamiseen
- Eli tilastoja ja tunnuslukuja tarvitaan johtamisen ja päätöksenteon tueksi
- Tilasto on kirjaston peili!

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä arviointi on

- Prosessi, jossa tehdään todistusaineistoon (toiminta, tulokset, vaikuttavuus) pohjautuen ja tiettyjä perusteita käyttäen päätelmiä toiminnan arvosta
  - määritetään evaluoitavan kohteen ansiot, arvo ja merkitys
- Arviointiin on syytä liittää myös tarpeitten ja tavoitteiden etukäteisarviointi
- Arviointia tehdään tulevaisuutta varten

- *Arviointi Ei ole rankingia!*

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Arvioinnin tarkoitus

- Kirjastolle arviointi on oman toiminnan kehittämisen väline
  - Kirjastopalvelujen asiakaslähtöinen kehittäminen edellyttää asiakkaiden kuulemistä → kyselyt
  - Parantaa kirjasto- ja tietopalvelujen saatavuutta ja tukea niiden kehittämistä
  - Seurataan kirjasto- ja tietopalvelujen toteutumista, niiden laatua ja taloudellisuutta
- Tuotetaan tietoa tulevaisuuden toimenpiteiden, menettelytapojen ja ohjelmien suunnittelun ja kehittämisen pohjaksi
- Jos arviointia tehdään vasta ”tarvittaessa”, se on vain reagointia tilanteisiin, ei toimintaa tulevaisuutta varten → Reaktiivisuudesta proaktiivisuuteen

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Ota tulevaisuus haltuun!

-
- Tietoa päätöksenteon pohjaksi
    - Kirjaston johto ja muut päättäjät
    - Kehysorganisaation päättäjät
    - Toiminnan suunnittelu, organisaation suorituskykyä tukevien tulevaisuuden tarpeiden tunnistaminen
    - Seuranta
    - Kriittisten osaamisalueiden priorisointi ja vahvistaminen
  - Julkisen rahankäytön legitimointi
  - Hyvä raportointitapa - ”Tilasto on kirjaston peli”
  - Arvioinnissa punaisena lankana tulee olla kirjaston vaikuttavuuden osoittaminen – lisäarvoa asiakkaille
  - → Mitä tilastodataa - jo kerättävää tai mitä emme vielä kerää - voimme hyödyntää arvioinnissa?

Kirjastojen vaikuttavuus – Olemassaolon oikeutus

